

1. Zhodnotenie obdobia od schválenia Národného plánu zavedenia eura v SR do konca januára 2006

Obdobie od schválenia Národného plánu zavedenia eura v SR v lete roku 2005 až do januára 2006 výrazne ovplyvnilo niekoľko závažných udalostí. Z hľadiska procesu zavedenia eura v SR najdôležitejším krokom bol vstup slovenskej koruny do Mechanizmu výmenných kurzov (ERM II). Krajiny eurozóny a členovia ERM II týmto súhlasom potvrdili správne nasmerovanie slovenského hospodárstva.

Pre inštitucionálne zabezpečenie hladkého priebehu riešenia problémov pri zavádzaní eura bolo dôležité menovanie splnomocnenca vlády SR pre zavedenie eura, ktorého hlavnou úlohou je koordinovať celý proces technických a organizačných príprav.

Nemenej významným krokom je aj schválenie podôb slovenských strán eurových mincí v Bankovej rade NBS.

1.1 Vstup slovenskej koruny do Mechanizmu výmenných kurzov (ERM II)

Pred zavedením eura musí Slovenská republika, ako každý iný štát EÚ mimo eurozóny, splniť štyri konvergenčné kritériá – takzvané Maastrichtské kritériá. Jedno z týchto kritérií sa týka stability výmenného kurzu. Podľa neho slovenská koruna musí byť dva roky pred hodnotením zapojená do mechanizmu výmenných kurzov (ERM II). Počas tohto obdobia nesmie Slovensko centrálnu paritu koruny jednostranne devalvovať, koruna nesmie vybočiť z dohodnutého fluktuačného pásma, musí sa pohybovať blízko centrálnej parity a pri vývoji kurzu sa nesmú vyskytnúť vážne napätia.

Cieľom ERM II je podporiť stabilitu kurzov krajín EÚ, ktoré zatiaľ nie sú členmi eurozóny. V rámci ERM II sú určené centrálna parita meny krajiny voči euru na šesť platných číslic a fluktuačné pásmo, ktoré je štandardne $\pm 15\%$. O parite rozhodujú konsenzom Európska centrálna banka (ECB), ministri a guvernéri centrálnych bánk krajín v ERM II a ministri financií krajín eurozóny. Žiadosť o zmenu parity môže podať ktorákoľvek zúčastnená strana. O fluktuačnom pásme rozhodujú ECB a zúčastnená krajina. Celá procedúra je prísne dôverná.

Po dohode ministrov financií krajín eurozóny, prezidenta ECB a ministrov financií a guvernérov centrálnych bánk Cypru, Dánska, Estónska, Litvy, Lotyšska, Malty, Slovinska a Slovenska vstúpila slovenská koruna dňa 28. novembra 2005 do Mechanizmu výmenných kurzov (ERM II). Slovensko navrhlo, aby centrálna parita bola určená na aktuálnej trhovej úrovni kurzu. Tento návrh bol ostatnými stranami akceptovaný.

Centrálna parita koruny voči euru bola stanovená na úrovni 1 euro = 38,4550 Sk.

Koruna bude v ERM II využívať štandardné fluktuačné pásmo $\pm 15\%$ okolo centrálnej parity. Spodná hranica pre povinné intervencie je 32,6868 SKK/EUR a horná hranica je 44,2233 SKK/EUR. Slovensko neprijalo žiadne jednostranné záväzky, ktoré by obmedzovali flexibilitu kurzu prísnejšie ako pásmo $\pm 15\%$ okolo centrálnej parity.

Pri vstupe do ERM II sa Slovensko zaviazalo:

- podporovať taký vývoj miezd, ktorý bude v súlade s rastom produktivity práce,
- naďalej uskutočňovať zdravú fiškálnu politiku, ktorá podporí hospodársku stabilitu, nízku infláciu a konvergenčný proces,
- k rozpočtovej disciplíne, ktorá bude založená na opatreniach trvalého charakteru,
- k sprísneniu fiškálnej pozície v prípade, že to bude nevyhnutné,

- k štrukturálnym reformám na ďalšie posilnenie flexibility hospodárstva a zníženie nezamestnanosti,
- k ostražitosti voči rizikám príliš rýchleho rastu úverov v ekonomike.

Táto politika je plne v súlade s Konvergenčným programom Slovenskej republiky a Menovým programom NBS.

Vstup do ERM II je zo strany európskych partnerov potvrdením, že hospodárska politika na Slovensku vytvára stabilné prostredie. Kurzová stabilita jednotlivých štátov Európskej únie je spoločným záujmom všetkých členov.

Členstvo v ERM II a stanovená centrálna parita by mali prispieť k relatívne stabilnému vývoju slovenskej koruny a nominálnej konvergencii. Zároveň podporia aj stabilný rozvoj slovenského hospodárstva. Udržanie kurzovej stability bude spoločnou zodpovednosťou vlády SR a Národnej banky Slovenska. Pri naplňaní tohto cieľa má NBS k dispozícii verbálne a devízové intervencie, úrokové sadzby a v hraničných prípadoch je možné využiť aj spoločné intervencie eurosystému. Úlohou vlády SR v tomto ohľade je nevytvárať v ekonomike nerovnováhy a zachovávať zdravé rozpočtové hospodárenie.

Úspešným naplnením aj kurzového kritéria krajina sa preukáže, že hospodárstvo vie flexibilne reagovať na šoky. Pri dlhodobom stabilnom kurze bude navyše jednoduchšie určiť optimálny konverzný kurz pri zavedení eura.

Vstupom do ERM II sa začína druhá etapa procesu zavedenia eura. Táto etapa by sa mala skončiť splnením maastrichtských konvergenčných kritérií. Završením celého procesu bude prijatie eura ako zákonného platidla v Slovenskej republike.

1.2 Menovanie splnomocnenca vlády SR pre zavedenie eura

Vstupom SR do ERM II sa zintenzívňujú práce na plnení úloh národného plánu. Vzhľadom na to, že pre kvalitnú každodennú koordináciu úloh inštitucionálne zabezpečenie nepostačovalo, vláda SR schválila uznesením č. 1005 zo 14. decembra 2005 návrh na vymenovanie splnomocnenca vlády SR pre zavedenie eura k 1. januáru 2006. Úlohou splnomocnenca je najmä koordinovať a stimulovať práce na zavedení eura, aktívne komunikovať s občanmi, podnikateľskou sférou, domácimi aj zahraničnými inštitúciami a viesť pravidelné spoločné stretnutia vedúcich pracovných výborov. Splnomocnenec je systémovo začlenený do organizačnej štruktúry Úradu vlády SR. Po vymenovaní v decembri 2005 sa splnomocnenec postupne stretol s predsedom a podpredsedom Národného koordinačného výboru pre zavedenie eura (NKV) a so všetkými vedúcimi pracovných výborov.

1.3 Výtvarná podoba slovenskej strany eurových mincí

V júli 2004 vyhlásila Národná banka Slovenska verejnú anonymnú súťaž na výtvarné návrhy slovenských strán eurových mincí. Do súťaže sa prihlásili výtvarníci so 658 návrhmi. K užšiemu výberu 10 návrhov sa v druhom kole mohli vo verejnej ankete vyjadriť aj občania SR prostredníctvom internetu, krátkych textových správ alebo volaní z pevných telefónnych liniek. Vo verejnej ankete hlasovalo viac ako 140-tisíc ľudí. V ankete získal najväčšiu podporu Dvojkriž na trojvrší, na druhom mieste sa umiestnil Kriváň a tretí najväčší počet hlasov získal Bratislavský hrad. Banková rada NBS vyhodnotila výsledky súťaže s prihliadnutím na výsledky verejnej ankety a 20. decembra schválila vizualizáciu výtvarných návrhov s tromi rôznymi motívmi, ktoré budú použité na slovenskej strane eurových mincí (Príloha č. 1).

1.4 Druhá správa Európskej komisie o praktickej príprave na budúce rozšírenie eurozóny

Európska komisia (EK) zverejnila 4. novembra 2005 Druhú správu o praktickej príprave na budúce rozšírenie eurozóny, v ktorej zhodnotila pokrok pri praktickej príprave na zavedenie eura v nových členských krajinách Európskej únie (EÚ). Slovensko sa v správe umiestnilo na 1. mieste v celkovom hodnotení 38 ukazovateľov, z ktorých 30 už splnilo (tzn. boli prijaté základné rozhodnutia) alebo sú v procese plnenia (tzn., že sa nimi zaoberáme). Slovensko bolo pri hodnotení národných plánov zavádzania eura ako jediné hodnotené uspokojivo. Pri všetkých ostatných krajinách vyčítala Komisia nekomplexnosť plánov zavedenia eura. Slovensko je pozitívne hodnotené aj z hľadiska existencie komunikačnej stratégie, pretože Komisia poukazuje na negatívne dosahy zlej informovanosti obyvateľstva a podnikateľskej sféry o zmenách, ktoré zavedenie eura prináša. Pozitívne pre Slovensko vyznieva aj zahrnutie všetkých spoločenských zložiek do prípravy a implementácie Národného plánu zavedenia eura. Celkové hodnotenie SR v správe vyznieva mimoriadne pozitívne. Podľa Komisie príprava na zavedenie eura v SR dobre pokročila. Situácia v SR je uspokojivá, keďže krajina prijala komplexný Národný plán zavedenia eura s jasným usmernením pre sektory, ktorý bude pravidelne aktualizovaný. Komisia bude podrobne monitorovať implementáciu národného plánu.

1.5 Prieskum Európskej komisie na tému zavedenie eura v nových členských krajinách EÚ

V poslednom prieskume verejnej mienky na tému zavedenia eura v nových členských krajinách EÚ, ktorú publikovala Európska komisia v novembri 2005 sa uvádza, že:

- 38 % respondentov v 10 nových členských krajinách EÚ očakáva pozitívne dôsledky zavedenia eura (pred rokom 44%),
 - na Slovensku je to 39% (49% v roku 2004),
- 46% respondentov v 10 nových členských krajinách EÚ očakáva negatívne dôsledky zavedenia eura (pred rokom 41%),
 - na Slovensku je to 48% (38% v roku 2004),
- Až 75% respondentov v 10 nových členských krajinách EÚ sa obáva zneužívania zavedenia eura pre rast cien (pred rokom 71%),
 - na Slovensku je to taktiež 75% (64% v roku 2004),
- Len 40% respondentov v 10 nových členských krajinách EÚ vie, kedy ich krajina plánuje zaviesť euro,
 - na Slovensku je to 52%,
- Až 79% respondentov v 10 nových členských krajinách EÚ považuje za najdôležitejšie zavedenie duálneho oceňovania,
 - na Slovensku je to až 84%.

Vo všeobecnosti sa euroskeptizmus v roku 2005 posilnil. Najdôležitejšími faktormi, ktoré vplývali na túto skutočnosť, boli najmä neúspešné referendá o prijatí spoločnej ústavy EÚ, ako aj dlhé rokovania o podobe budúceho programovacieho obdobia na roky 2007 až 2013. Keďže aj vďaka tomu podpora zavedeniu eura na Slovensku klesá (ako aj vo všetkých nových členských krajinách EÚ) a úroveň poznania o dôsledkoch je relatívne nízka, je aktuálna otázka komunikačnej kampane a zintenzívnenia informovania verejnosti. Občania jednoznačne preferujú duálne oceňovanie ako primárny spôsob zabezpečenia informovanosti a ochrany pred neodôvodnenými pohybmi cien.

2. Stav plnenia úloh z Národného plánu zavedenia eura v SR

2.1 Inštitucionálne zabezpečenie

Na základe schváleného národného plánu bol podpredsedom vlády a ministrom financií SR v júli 2005 zriadený Národný koordinačný výbor pre zavedenie eura (NKV), ktorého hlavnou úlohou je koordinovať a dohliadať na plnenie Národného plánu. Jeho prípravné zasadnutie sa uskutočnilo už 26. mája 2005. Následne po oficiálnom menovaní všetkých členov sa prvé zasadnutie konalo 1. decembra 2005. NKV je oprávnený dávať odporúčania ústredným orgánom štátnej správy, ktoré je nevyhnutné realizovať pre potreby zavedenia eura. Takisto môže odporúčať realizáciu výborom schválených úloh aj ďalším inštitúciám zastúpeným v NKV, pokiaľ s tým ich zástupcovia súhlasia.

Na nižšej riadiacej úrovni bolo zriadených šesť pracovných výborov (ďalej len „PV“):

- PV pre banky a finančný sektor,
- PV pre verejnú správu,
- PV pre nefinančný sektor a ochranu spotrebiteľa,
- PV pre legislatívu,
- PV pre komunikáciu a
- PV pre informatiku a štatistiku.

Tieto pracovné výbory vypracovávajú odborné podklady k jednotlivým otázkam prechodu slovenského hospodárstva na euro a odborne a technicky zabezpečujú realizáciu stanovených úloh.

Najnižším organizačným celkom sú dobrovoľné pracovné skupiny, ktorých zriadenie sa odporúča v národnom pláne vyšším územným celkom, mestám, obciam, všetkým podnikom a organizáciám najneskôr po vstupe slovenskej koruny do Mechanizmu výmenných kurzov – ERM II. Ich úlohou má byť príprava vlastnej organizácie na bezpečný a plynulý prechod na používanie eura pre interné potreby organizácie – adaptácia informačných systémov, vzťahy zo zamestnancami, zákazníkmi, občanmi, dodávateľsko–odberateľské vzťahy, vzťahy so svojou bankou, vzťahy so štátom (dane a súlad so zmenami v právnych predpisoch), komunikačné aktivity a pod.

2.2 Plnenie úloh v jednotlivých sektoroch a oblastiach

Plnenie jednotlivých úloh v rámci pôsobnosti jednotlivých pracovných výborov sleduje a koordinuje splnomocnenec vlády SR. Ten okrem účasti na zasadnutiach pracovných výborov taktiež organizuje pravidelné individuálne i spoločné rokovania s vedúcimi pracovných výborov. Počas januára 2006 sa splnomocnenec postupne stretol so všetkými vedúcimi pracovných výborov, aby sa navzájom informovali o prácach, ktoré boli doteraz vykonané a o ďalších krokoch, ktoré budú nasledovať.

Začiatkom februára sa následne konalo stretnutie všetkých vedúcich pracovných výborov, na ktorom vedúci predložili odpočet doteraz vykonaných úloh podľa harmonogramu Národného plánu zavedenia eura v SR. Väčšina úloh je plnená v stanovených termínoch. Otvorené zostávajú dve úlohy v zodpovednosti MF SR a MDPT SR pod gesciou PV pre informatiku a štatistiku s pôvodným termínom plnenia 31.12.2005. Tieto úlohy sú rozpracované a budú splnené do 31.03.2006. Tento časový sklz zatiaľ nevytvára riziká pre plnenie ďalších úloh.

Pracovný výbor pre legislatívu koordinuje realizáciu úloh vyplývajúcich z vypracovaného harmonogramu, ktorý bol schválený uznesením vlády SR č. 1040 z 21. decembra 2005. V súvislosti s plnením harmonogramu bol pripravený a na medzirezortné pripomienkové konanie predložený prvý návrh novely zákona o Národnej banke Slovenska (bod 2 Harmonogramu legislatívnych krokov zavedenia eura v SR). Výbor v súčasnosti začína prácu na tzv. „generálnom zákone“, ktorým sa v legislatívnom rámci SR nahradí slovenská mena eurom.

Pracovný výbor pre komunikáciu zverejnil prezentáciu komunikačnej stratégie k zavedeniu eura. Úlohy týkajúce sa vyhlásenia verejnej ankety o výtvarných návrhoch na slovenské strany eurových mincí a prezentácia podstatných častí kapitoly Zdroje informácií a komunikácia o zavedení eura z národného plánu boli splnené. PV v súčasnosti spracúva obsahovú náplň najdôležitejších správ o zavedení eura.

V Pracovnom výbore pre banky a finančný sektor nastali zmeny v zložení členov výboru súvisiace so začlenením Úradu pre finančný trh do NBS. Zástupcu zmení aj Asociácia bánk a dôchodkové správcovské spoločnosti menovali nových členov do podvýboru. Okrem výberu výtvarných podôb slovenských strán eurových mincí do januára 2006 neboli splatné žiadne úlohy v pôsobnosti tohto výboru. Prvé úlohy podľa národného plánu budú splnené v termíne do júna 2006.

Zloženie Pracovného výboru pre nefinančný sektor a ochranu spotrebiteľa je široko koncipované. Výbor neeviduje žiadne problémy v spolupráci členov výboru. Boli vytvorené dva podvýbory – Podvýbor pre ochranu spotrebiteľa a Podvýbor pre nefinančný sektor – podnikateľská sféra. Výbor v súčasnosti pripravuje informatívny formulár pre podnikateľské subjekty, vysvetľujúci problematiku eura v obchodných zmluvách, na ktorého základe sa na úrovni podnikateľskej sféry prijímú vhodné (reálne, optimálne) rozhodnutia nevyvolávajúce právnu neistotu. Osnova „Koncepcie ochrany spotrebiteľov pri zavedení eura v SR“ bude k dispozícii v apríli, po jej prediskutovaní vo výbore sa začnú práce na jej príprave.

V pôsobnosti Pracovného výboru pre informatiku a štatistiku boli do konca roku 2005 splnené dve zo štyroch termínovaných úloh. Bola vytvorená matica informačných systémov verejného sektora s definovaním vzájomných väzieb a vykonaný špecializovaný audit informačných systémov verejného sektora so zameraním na schopnosť systémov k prechodu na euro. Prebieha jeho aktualizácia s termínom 28. 2. 2006. Pracovný výbor pre informatiku a štatistiku zaregistroval časový sklz v dvoch úlohách v zodpovednosti MF SR a MDPT SR, ktoré budú splnené do konca marca 2006, sú to úlohy:

- Vypracovať a zverejniť zoznam kritických faktorov, ktorým je nevyhnutné venovať pozornosť v procese prípravy systémov na prechod na euro,
- Odporúčania pre súkromný sektor týkajúce sa budovania nových informačných systémov, úprav jestvujúcich informačných systémov, konverzie historických a štatistických údajov.

Úlohy s plnením 30. 6. 2006 majú kontrolný termín 28. 2. 2006. Na koniec februára je plánované stretnutie so zástupcami Únie miest Slovenska a vyšších územných celkov (VÚC). V komunikácii so zástupcami VÚC sa vyskytli problémy, preto ak budú pretrvávať, bude potrebné ich riešiť komplexnejšie.

Pracovný výbor pre verejnú správu pripravil zoznam zákonov, ktoré treba novelizovať. Výbor registruje problémy pri komunikácii s VÚC, ktoré spôsobili aj výmeny vedúcich úradov po voľbách do VÚC. Je potrebné komunikovať všetky témy, ktoré sa týkajú VÚC, na úrovni

splnomocnenca vlády SR. Do 30. 4. 2006 treba pripraviť plán konverzie informačných systémov pre jednotlivé rezorty. Zoznam tlačív, ktoré bude treba v súlade so zavádzaním eura upravovať, treba pripraviť do 31. 8. 2006.

Stav plnenia úloh z Národného plánu zavedenia eura v SR na roky 2005 a 2006 je podrobne popísaný v prílohe č. 2.

3. Najdôležitejšie úlohy na obdobie do konca júna 2006

Okrem plnenia úloh z Národného plánu zavedenia eura v SR sa v 1. polroku 2006 začnú vykonávať aktivity s dôrazom na informovanie spotrebiteľa. Súčasťou týchto aktivít je príprava komunikačnej kampane a kontinuálne informovanie verejnosti o celom procese. Na tento účel bude potrebné pripraviť výber agentúry, ktorá sa bude venovať komunikácii problematiky vo vzťahu k externému prostrediu. S cieľom zvýšenia informovanosti o eure sa uskutoční Konferencia o vstupe SR do eurozóny. V prvom polroku 2006 budú vypracované viaceré analýzy o vplyve zavedenia eura na obyvateľstvo a podnikateľský sektor. Podnikateľov sa bude týkať aj tzv. „návrh fair-play“, resp etický kódex, v ktorého rámci sa firmy zaviazajú (na základe dobrovoľnosti, nie zákona), že nezneužijú konverziu na euro na neodôvodnené zvyšovanie cien.

Ako spoločným problémom pre niektoré pracovné výbory sa javí komunikácia a spolupráca s VÚC. Splnomocnenec vlády SR preto zorganizuje stretnutie na úrovni predsedov vyšších územných celkov.

Štatistický úrad SR v spolupráci so splnomocnencom vlády SR zrealizuje polročne prieskum verejnej mienky na tému zavádzania eura v SR.

Ku koncu 1. polroku 2006 pripraví minister financií v spolupráci so splnomocnencom vlády SR pre zavedenie eura aktualizáciu Národného plánu zavedenia eura v SR. Jej súčasťou bude ďalšia hodnotiacia správa o plnení národného plánu.